

Kroonika

Akadeemilises Rahvaluule Seltsis

25. septembril pidas Tuulikki Kurki (Ida-Soome ülikool) ettekande “Borders and Cultural Studies”. Tutvustati ka kaht uut väljaannet: *Folklore* (58) erinumbrist *Eesti ja läti folkloristide ja etnoloogide uurimusi Siberi rahvusaaslastest* (külalistoimetaja Anu Korb) ja *Imemuinasjutud 2* (Eesti muinasjutud I:2, koostajad Risto Järv, Mairi Kaasik, Kärri Toomeos-Orglaan).

23. oktoobril toimus igaaastane kogumiskonverents. Selleaastase konverentsi üldteema “Kehalisus ja tunded välitööde kontekstis” küsis, kuidas mõjutavad välitööde kulgu uurija ja uuritava kehalisus, tunded ja meelelised aistingud ning kuidas selliseid andmeid dokumenteerida ning hilisemasse teadustöösse kaasata. Konverentsi ettekanded võis jaotada tinglikult kolme rühma vastavalt sellele, kas keskendutakse tunnetele, kehalisusele või erinevatele meeltele. Kõiki kolme temaatilist rühma ühendab arusaam vajadusest uurija ja uuritava suhete ümberhindamiseks. Konverentsi järel esitles Ingrid Rüütel uut väljaannet: CD ja DVD “Saaremaa rahvamuusikat ja kombeid”.

20. novembril esines Laura Siragusa (Tartu ülikool, Aberdeeni ülikool) ettekandega “Language sustainability and healing oral practices: Vepsian puhegid”.

Katre Kikas

Eesti Rahvaluule Arhiivis

Juulis, augustis, septembris, oktoobris ja novembris olid Mari-Ann Rimmel ja Jüri Metssalu Muinsuskaitseameti tellimusel välitöödel Saaremaa, Läänemaa, Harjumaa, Raplamaa, Järvamaa ja Viljandimaa looduslikes pühapaikades, et määrata mälestiste piire.

8.–12. juulini osalesid Kaisa Kulasalu ja Mari Sarv Šveitsis Lausanne’s digitaalhumanitaaria maailma aastakonverentsil “Digital Cultural Empowerment” (Digitaalne kultuurikiirendus), ettekandega “Digital Humanities in Estonia: Digital Divide or Linguistic Isolation?” (Digitaalhumanitaaria Eestis: digitaalne või keeleline lõhe?).

17. juulil esines Helen Kõmmus Kärldlas Hiiumaa muuseumis ettekandega “Iiu Leigri jalajälgedes. Hiiumaa vägilasmuistendite tegelaste jäljed rahvaluulearhiivis, elavas pärimuses ja Hiiumaa maastikul”.

22.–31. juulini tegi Jüri Metssalu arheoloogilisi uuringuid Juuru kirikuaia lõunavärrava ümbruses.

8. augustil rääkis Valdo Valper Osulas 26. Kaika suveülikoolis Osula kandi vanarahva *juttöst*.

9. augustil esines Mari Sarv Kihnu tantsupäeval ettekandega Kihnu regilaulutraditsioonist eesti regilaulu taustal.

23. augustil osales Ingrid Rüütel Saaremaa laulumeistrite, tantsude ja kommete filmimisel – Saarte pärimuspäevade vaimse pärimuskultuuri seminaril.

26. augustil osalesid Eesti mäluasutuste suveseminaril Mari Sarv ja Risto Järv; Mari Sarv esines ettekandega “Digitaalhumanitaaria ja mäluasutuste roll selle arendamisel”.

30. augustil viisid Mari Sarv ja Timo Kalmu Lüganuse rahvamajas läbi Lüganuse regilaulude teemalise koolituspäeva.

1. septembril tutvustas Kaisa Kulasalu mängude veebiväljaande “1001 lastemängu aastast 1935” (<http://folklore.ee/ukauka/arhiiv/>) Tartu Ülikooli filosoofiateaduskonna avaaktusel.

11. septembril esines Jüri Metssalu Tartu Ülikooli looduslike pühapaikade loengukursusel ettekandega looduslike pühapaikade uurimise allikatest.

18. ja 19. septembril esines Anu Korb Tallinna Ülikooli ja Eesti Diaspora Akadeemia korraldatud pagulaskonverentsil “70 aastat suurpögenemisest” ettekandega “Kaotatud kodud. Venemaa eestlaste lood Teise maailmasõja-aegsest sundevakueerimisest ja kohanemisest uute oludega”.

27. septembril Jaanika Hundi eestvedamisel osalesid teadlaste ööl kirjandusmuuseumis folkloristika osakonna ja ERA töötajad.

28. ja 29. septembril Narvas toimunud XVII Eesti muuseumide festivalil pälvisid muuseumimeene auhinna EMMA Eesti Rahvaluule Arhiivi materjalide põhjal valminud lugemiskaardid “Head Eesti muinasjutud” (koostanud Risto Järv, Inge Annom, Mairi Kaasik, Kärri Toomeos-Orglaan, Reeli Reinaus) ning “Head Eesti mõistatused” (koostanud Piret Voolaid folkloristika osakonnast), väljaandja OÜ Loovhoog koostöös Kirjandusmuuseumiga.

Septembris, oktoobris ja novembris pidas Jüri Metssalu loenguid Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia pärimuspraktika kursusel.

1. oktoobril esines Kaisa Kulasalu ettekandega “Das Herrenhaus als estnischer/deutschbaltischer Erinnerungsort” Tartu ülikooli saksa filoloogia osakonnas germanistika sügiskooli “(Deutschsprachige) Literatur im historischen Baltikum – eine literaturwissenschaftliche Spurensuche” tudengitele.

1.–4. oktoobrini osales Jüri Metssalu Gruusias Zugdidis ISFNRI Belief Narrative Networki konverentsil “Nature Spirits: Continuity and Change” ettekandega “Beings of Natural Sacred Sites: The Example of 5 Estonian Parishes”.

9. oktoobril esitleti Tartu Ülikooli Kunstmuuseumis ERA ja TÜ rahvaluule osakonna koostöös valminud väljaannet *Imemuinasjutud 2*. Kõnelesid koostajad-toimetajad Risto Järv, Mairi Kaasik, Kärri Toomeos-Orglaan ja Inge Annom ning TÜ professor Urmas Sutrop. Muinasjutte luges ja vestis Merle Jääger.

15. oktoobril oponeeris Ingrid Rüütel Tallinna Ülikoolis Natalja Ermakovi doktoritööd “Ersa itkud: traditsioonid ja tänapäev”.

16. oktoobril tutvustas Jüri Metssalu Raplas hõimupäevadel Eesti looduslikke püha-paiku ja Rein Marani filme “Hiite lummus” ja “Looduslikud pühapaigad Eestis”.

17. oktoobril rääkis Ingrid Rüütel Haljalas pärimuspäeval “Virumaa on virulaste hoida” Virumaa regilaulude ajaloolisest ja mütoloogilisest taustast ning Jaanika Hunt esines teemal “Suulise pärimuse kogumine ja säilitamine”.

19. oktoobril pidas Ingrid Rüütel Eesti Naislaulu Seltsi 20. aastapäeva kõne Estonia kontsertsaalis.

23. oktoobril esitles Ingrid Rüütel CD ja DVD komplekti “Saaremaa rahvamuusikat ja kombeid” (Helisalvestusi Eesti Rahvaluule Arhiivist, 8) Tartus kirjandusmuuseumis ARSi konverentsil “Kehaligus ja tunded välitööde kontekstis”.

23. oktoobril esines Mall Hiimäe Taevaskojas Võro Instituudi konverentsil “Aeg läänemeresoome keeltes” ettekandega “Võrumaa ajaarvamise erijooni”.

20.–24. oktoobrini osalesid Riias Läti Rahvaluule Arhiivi 90. juubelile pühendatud konverentsil “Mapping Disciplinary History: Centers, Borderlands and Shared Spaces in Folkloristic Thought” Kaisa Kulasalu ettekandega “From the Estonian Folklore Archives to the Folklore Department of the State Literary Museum: Sovietization of Folkloristics in Late Stalinist Estonia”, Anu Korb ettekandega “On Supervising Collectors of Estonian Folklore in the Soviet Period”, Ave Goršič ettekandega “August Martin as a Correspondent of the Folklore Archives”, Mari Sarv ettekandega “Folklore and Nationalism in the 21st Century” ning Risto Järv ettekandega “Drawing and Transgressing Boundaries in Fairy Tale Publications”.

24. oktoobril viis Jüri Metssalu Tartu Ülikooli Narva Kolledžis läbi Ida-Virumaa noortele suunatud koolituse “Mis on kohapärimus?”.

25. oktoobril toimus Jüri Metssalu juhtimisel Härglas, Maidlas, Heldas ja Höredal kolmas Juuru kihelkonna pärimusmatk.

27. ja 28. oktoobril korraldasid Kaisa Kulasalu ja Mari Sarv seminari “Eesti digitaalhumanitaaria A° 2014: infotehnoloogiline innovatsioon humanitaarteadustes ja -hariduses”. Esinesid Kaisa Kulasalu (Rahvusparkide mäluaastike kaardirakendus balansseerimas rahvaväljaande ja uurimiskeskonna vahel) ja Mari Sarv (Võrgustikuanalüüs humanitaarteaduste meetodina). Seminaril oli kokku üheksa ettekannet, kus tutvustati mitmesuguseid digitaalhumanitaarseid projekte ja uuringuid. Seminaril teisel päeval toimus kaks õpituba, üks korpuste kasutamisest uurimistöös ning teine RTI pildistamisest. Samas esitleti 2013. aasta seminari projektitutvustuste kogumikku (<http://www.folklore.ee/dh/dhe2013/>). Seminari ja kogumiku väljaandmist toetas Eesti Kultuurkapital.

28. oktoobril esines Mall Hiimäe Lääne-Virumaa raamatukogutöötajate seminaril Rakvere keskraamatukogus ettekandega “Vaimujutud trükisõnas ja rahvapärimuses”

ning Viru Instituudi seminaril Lääne-Virumaa haridus ja kultuuritöötajatele TLÜ Rakvere kolledžis ettekandega “Üleloomulikud vaimolendid rahvapärимuses”.

31. oktoobril esines Ave Goršič ettekandega “A Scholarly Historical Retrospect: Collecting Folk Medicine in Estonia Before the 21st Century” sümposiumil “Plants as Medicine, Herbs as Culture – Ethnobotany, History and Pharmacology”, mille korraldas Jyväskylä Ülikooli ajaloo ja etnoloogia osakonna dotsent PhD Susanna Niiranen.

31. oktoobril esines Valdo Valper Tõutsi külas Kappermäe seltsimajas ettekandega “Kohapärimus ja ideoloogiad. Välitööd Otepää kihelkonnas 2014. aastal”, kajastades piiriülese programmi Est-Lat-Rus projekti “Arheoloogia, võim, ühiskond: Koostöö arheoloogiapärändi kaitseks” raames tehtut.

1.–3. novembrini osales Jaanika Hunt Prahas 11. rahvusvahelisel konverentsil “Making Sense of: Suffering, Dying and Death” ettekandega “Vampire and Zombie Boom in Estonian and Western Youth Culture”.

3. ja 4. novembril esines Mari Sarv ettekandega “Don’t Tell Such Things Outside Your Family: Divergence of Family Stories In- and Outside the Family” EKLA korraldatud konverentsil “Family History: Facilitating Intergenerational and Intercultural Exchange”.

8. novembril osales Jüri Metssalu juhendajana Viljandi vanalinna pärimuse kogumise laagris.

10. novembril esinesid Mall Hiimäe ja Jüri Metssalu kirjandusmuuseumis Ida-Virumaa noortele ERA tegevust ning Eesti pärimuskultuuri tutvustavate loengutega.

14. novembril käisid Mairi Kaasik ja Inge Annom Seto XX muinasjutupäeval Mikitamäe vallamajas, kus osalesid žüriina.

21. novembril pidas Janno Simm Võnnu kultuurimajas loengu põhja-hantidest ja näitas filmi “Sügis Obi jõel”.

25. novembril pidas Jüri Metssalu Viljandis Omakultuuriakadeemia loengusarjas “Utoopia?” loengu “Kohapärimus – utoopiline uurimisala?”.

26. ja 27. novembril korraldasid Janika Oras ja Taive Särg regilaulukonverentsi “Regilaulu teisenemised ja piirid / The Transformations and Borders of regilaul”. ERAt esindasid Mari Sarv (Regilaulumaailma suhtlusvõrgustikud), Liina Saarlo (Regilaulujaht Alutagusel. Rahvaluulekogumisest Ida-Virumaal 1950. aastatel), Kristi Salve ja Janika Oras tegid ühisettekande (Veel üks katse mõista värsikesi), Ingrid Rüütel (Regivärsitunnustega laulud Saaremaal 20. sajandi alguses), Helen Kõmmus (Regilaul Hiiumaal: säilitav siirdumine ja dünaamiline teisenemine), Andreas Kalkun (Seto naiste laulud väljarändamisest. Suuline ajalugu ja poeesia) ning Taive Särg (Regilaulu ‘vägi’. The ideas about power of regilaul and their associated rhetorics in the context of New Age / Regilaulu vägi. Regilaulu mõju ja sellega seotud retoorika uue vaimsuse kontekstis). Esitleti Anu Korbi koostatud veebiväljaannet “Siberi eestlaste laulud” (Helisalvestusi Eesti Rahvaluule Arhiivist, 5).

28. novembril esines Jüri Metssalu Valga muuseumi kodu-uurimispäeval ettekandega "Kohapärimuse uurimise allikatest".

28.-29. novembril esines Aado Lintrop ettekandega "Mythologie des Khantys dans le contexte de la mythologie des Ougriens de l'Ob" Pariisis INALCO konverentsil "Journées khantyes".

Et teadvustada ja tutvustada rahvaluulekogudes olevaid materjale, on ERA juba mitu aastat saatnud sotsiaalmeediasse iga päev ühe killukese (Facebookis Eesti Rahvaluule Arhiivi lehel <http://www.facebook.com/rahvaluulearhiiv>; twitteris @eratera). Sel suvel käivitasime twitteris ka eraterade ingliskeelse paralleelvoo @eragrains, et tutvustada Eesti Rahvaluule Arhiivi ja selle kogusid populaarses vormis ka ingliskeelsele avalikusele.

Ave Goršič

Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakonnas

8.–22. juulini viibisid Mare Kõiva ja Andres Kuperjanov Eesti Bulgaaria koostööprojekti raames Bulgaaria kaguosas välitöödel (kloostrite, matusepaikade ja pühapaikade jäädvustamine jm).

21.–27. juulini ja **24.–30. augustini** viisid Renata Sõukand ja Raivo Kalle Saaremaal Eesti Keel ja Kultuurimälu II projekti EKKM14-300 raames läbi taimepärimuse kogumise välitööd. Etnobotaaniliste välitööde raames intervjueeriti 57 inimest, lindistatud intervjuusid kogunes umbes 35 tundi, lisaks ligi 200 lehekülge välitöö märkmeid. Taimede tuvastamiseks on kogutud 150 taimenäidist. Välitööd hõlmasid kogu Saaremaa.

31. juulist 3. augustini osales Tõnno Jonuks Tallinnas Euroopa Sotsiaalanthropoloogia Ühingu (European Social Anthropology Association) konverentsil, kus korraldas koos Iain Edgariga (Durham) sessiooni "The Edgy Northern European Imaginaries: Cultural Identity Through the Looking Glass of Fabulous Ancestors and Ludic Realities".

2. augustil osalesid Renata Sõukand ja Raivo Kalle Põlvamaal Kanepi vallas Mesipuu talus perepäeval "Rehepapi 7 ametit". Raivo Kalle viis läbi kaks jalutuskäiku looduslike toidutaimede tutvustamiseks ja Renata Sõukand taimede maitse mälu töötoa.

17. augustil osalesid Renata Sõukand ja Raivo Kalle Raadil Eesti Rahva Muuseumi perepäeval "Kunksmoori päev", kus nad rääkisid looduslikest puuviljadest ja marjadest ja viisid läbi taimede maitse mälu töötoa.

18. augustil toimus Tallinnas Eesti Teaduste Akadeemias sümposium "Scala naturae: Symposium in Honour of Arvo Krikmann's 75th Birthday". Rahvusvahelise nõupidamisega tähistati Eesti ühe mitmekülgsema ja viljakama folkloristi, Eesti Kirjandusmuuseumi vanemteaduri ja Eesti Teaduste Akadeemia liikme Arvo Krikmanni juubelit (sümposiumi koduleht <http://www.folklore.ee/rl/fo/konve/2014/scalanaturae/>). Mare Kõiva tegi ettekande "Invented Sacrality"; Anneli Baran, Liisi Laineste ja Piret Voolaid

esitlesid juubilari auks välja antud kogumikku *Scala naturae: Festschrift in Honour of Arvo Krikmann*.

20.–22. augustini osales Katre Kikas Helsingis konverentsil “Reading and Writing from Below: Exploring the Margins of Modernity”. Ta pidas ettekande “Writing the National, (Re)Writing the Local: Estonian Folklore Collectors in Search of Their Local Identity”.

9. septembril esitles osakond kirjandusmuuseumis Piret Paali koostatud raamatut *Halltõbi*, mis ilmus rahvaluule suursarjas “Monumenta Estonia Antiquae”. Teose koostamist ja väljaandmist toetasid Haridus- ja Teadusministeeriumi riiklik programm Eesti keel ja kultuurimälu, sihtfinantseeritav teema SF0030181s08, uurimisprojekt IUT-2205, Eesti Kultuurkapital ja Rahvuskultuuri Fond.

10.–14. septembrini osales Tõnno Jonuks Istanbulis Euroopa arheoloogiaühingu (European Association of Archaeologists) aastakonverentsil, kus esitas koos Eve Rannamäega (TÜ) posterettekande “Animals for Pendants – Teeth and Claws Used for Pendants in Estonia”, korraldas koos Ester Orase (Cambridge), Martti Veldi (Leiden), Tiina Äikäsi (Oulu) ja Marte Spangeniiga (Stockholm) sessiooni “Sacred Nature – Site Biographies, Research, Ethics” ning pidas Ester Orase (Cambridge) ja Martti Veldiga (Leiden) ettekande “How to Measure Holiness? Evaluating Natural Sacred Sites in Estonia”.

25. septembril viis Raivo Kalle läbi looduslike toidutaimede koolituse Rakvere Ametikooli õpetajatele.

25.–27. septembrini osalesid Mare Kõiva ja Andres Kuperjanov Innsbruckis Rahvusvahelise Etnograafia ja Folklooriühingu (SIEF) rituaalse aasta töörühma aastakonverentsil “Magic in Rituals and Rituals in Magic” ettekandega “The Moon, Astronomic Objects and Symbolic Rites in 20th Century Healing Strategies”.

26. septembril tutvustas Reet Hiimäe teadlaste ööl terviseennetuslikku kaitsemaagiat.

26. septembril osales Renata Sõukand Saaremaal teadlaste ööl loenguga gümnasistidele, viis läbi seminari bioloogia eriklassiga ning loeng-degustatsiooni teetaimedest täiskasvanutele.

1.–3. oktoobrini osalesid Reet Hiimäe, Mare Kõiva, Andres Kuperjanov, Liisi Laineste ja Piret Voolaid Sofias rahvusvahelisel konverentsil “Balkan and Baltic States in United Europe: History, Religion, Culture II”. Reet Hiimäe tegi ettekande toiduga seotud uskumustest (Food and Magical Thinking: Dietary Ways to Protect the Body and the Self), Mare Kõiva ja Andres Kuperjanov tänapäevastest pühapaikadest (Sacred Places – the Destinations of Travels and Pilgrimages), Liisi Laineste internetihuumorist (Social Memory, Internet Humour and Sharing: Central Cultural Logic of Web 2.0) ja Piret Voolaid sotsiaalmeedia reageeringutest 2011. aastal alanud dopinguskandaalile (Our Olympic Winner and Doping Lore: Constructing a Culture Hero Online).

16. ja 17. oktoobril osales Mare Kõiva Riias rahvusvahelisel religiooniuurimise konverentsil “Between East and West: Youth, Religion and Politics” ettekandega “25 years of experience bringing together nature religions”.

23. oktoobril esinesid Renata Sõukand ja Raivo Kalle Eesti Kirjandusmuuseumis ARSi kogumiskonverentsil ettekandega “Kuidas dokumenteerida taimede lõhna ja maitset?”.

28. oktoobril osalesid Mare Kõiva ja Andres Kuperjanov Tartus seminaril “Eesti digitaalhumanitaaria A° 2014: infotehnoloogiline innovatsioon humanitaarteadustes ja -hariduses” ettekandega “Akadeemilised avatud juurdepääsuga ajakirjad – kuhu edasi?”.

28. ja 29. oktoobril viibis Nikolay Kuznetsov Iževskis (Udmurtia) konverentsil Permistica XV, kus ta esines ettekandega.

30. oktoobril esines Piret Voolaid Tartus Eesti Rahvapärimuse Kooli mardi- ja kadripäeva kombestiku koolitusel loenguga “Eesti mõistatuste alaliigid ja allikad. Mõistatamine kadri- ja mardipäeva kombestikis”.

2.–9. novembrini toimus Lõuna-Portugalis Taviras Rahvusvahelise Parömiologia Assotsiatsiooni (Associação Internacional de Paremiologia / International Association of Paremiology, AIP-IAP) korraldatud vanasõnade alane teadusüritus “8th Interdisciplinary Colloquium on Proverbs” (ICP14), kus osakonna vanemteadur Piret Voolaid esines ettekandega “New Estonian Paremiological Database: Proverbs in Graffiti”.

6.–8. novembrini osalesid Mare Kõiva ja Andres Kuperjanov Santa Fes (USA) Ameerika Folklooriühingu (American Folklore Society) aastakoosolekul, kus astusid üles paneelis “Exploring Open Access Folklore Scholarship 2: Myth and Opportunities of Open Access” ettekandega “Folklore: Electronic Journal of Folklore. 18 Year with Open Access”. Mare Kõiva esitas 8. novembril ka ettekande “Help for Circus Animals versus Pet Birthdays”.

14. novembril esitles osakond kirjandusmuuseumis venekeelset artiklikogumikku *Мы не немцы: Антропология протеста в России 2011–2012 годов* (Me ei ole tummad. 2011. ja 2012. aastal Venemaal asetleidnud protestide antropoloogia), mille andis välja Eesti Kirjandusmuuseumi teaduskirjastus (koostajad ja toimetajad Aleksandra Arhipova ja Mihhail Aleksejevski).

19. novembril pidas Piret Voolaid Ilmatsalu Põhikoolis kaks külalistundi (5.–6. ja 7.–8. klassidele) tänapäeva folkloorist ja folkloori lühivormidest.

20. novembril esinesid Renata Sõukand ja Raivo Kalle Eesti Põllumajandusmuuseumis konverentsil “Eesti toit ja toidukultuur” ettekandega “Kodumaiste teetaimede kasutuse muutus ajas”.

15.–17. detsembrini osales Tõnno Jonuks koos Kristiina Johansoniga (TÜ) Manchesteris teoreetilise arheoloogia rühma konverentsil ettekandega “Magic in Museums – the Case from Estonia”

17. detsembril astus Reet Hiiemäe üles Kanepi Teataja 15. aastapäeval ettekandega rahvapärimuse ja massimeedia suhetest.

Teisipäevaseminarid

16. septembril rääkis Tartu Ülikooli religiooniantropoloogia doktorant Erki Lind religiooni kehalisusest.

23. septembril käsitles Mare Kalda tüviteksti keskkonnas Youtube ehk ühte eesti videomeemi.

Valdavalt rahvaliku veebi (vrd Robert Glenn Howard 2008, 2009) kaudu levivate uute folkloorsete žanride hulgas nimetab internetimeemide uurija Limor Shifman (2013) menüüfilmide jm liikuvate piltide loovaid töötlusi. Videomeemide hulgas on massikultuuri põhiseid klippe, mille vaatajateks on rahvusvaheline huvitajaskond. Ent ka rahvuskultuuri visuaalsed tekstid on läinud töötlusse ning koguvad tuhandeid vaatamiskordi. Missugused tuntud filmi episoodid on inspireerinud ümbertegemist? Kuidas on muudetud pildi, teksti ja saatemuusika vahekordi ja missugune on uus visuaal? Missugused võiksid olla folkloristika võimalused või isegi kohustused taoliste loomesaaduste tõlgendamisel? Seminariküsimused olid ajendatud “Kevade” (Tallinnfilm 1969) paroodiatest keskkonnas YouTube.

30. septembril rääkis Tõnno Jonuks Euroopa Arheoloogide Assotsiatsiooni (European Association of Archaeologists, EAA) 20. kokkusaamisest Istanbulis. Lisaks ülevaatele mõnedest konverentsi teemadest meenutas ta ekskursiooni Kagu-Türgisse, mis toimus konverentsi raames ja kus käidi väga põnevates paikades. Muuhulgas ka Göbeklitepes, kohas, mida osa uurijaid peab religiooni hälliks.

7. oktoobril rääkis Tallinna Ülikooli kultuuriuuringute doktorant Jaanika Hunt oma doktoritööst, mille teemadeks on surm, mälestustätoveeringud ja libasurnute “buum” noortekultuuris. Uurimise all on küsimused, kuidas on muutunud suhtumine surma ja milliseid on väljundid oma leinaga toimetulemiseks.

14. oktoobril meenutasid Reet Hiemäe, Mare Kõiva, Andres Kuperjanov, Liisi Laineste ja Piret Voolaid 1.–3. oktoobrini 2014 Sofias toimunud konverentsi “Balkan and Baltic States in United Europe: History, Religion, Cultures II” (kava <http://www.balkanethnology.org/files/PROGRAMME.pdf>).

21. oktoobril kõneles Kadri Tüür heeringast rahvaluules.

Heeringas on kala, keda Läänemere ääres elavad inimesed kohtavad üldiselt surnud ja soolatud kujul, mitte elusa kalana. Kadri huvi heeringa kui kultuurinähtuse vastu algas kirjanike Juhan Smuuli ja Evald Tammlaane loominguga kaudu, kuid on ajapikku laiinenud ka rahvalauludele, mis samuti aitavad heeringa võimalikke kultuurilisi tähendusi kontekstualiseerida.

Seminaris andis ta põgusa ülevaate heeringa esinemisest regivärsilistes rahvalauludes eesti regilaulude andmebaasi põhjal; lisaks rääkis pisut ka heeringa kujutamise eesti realistlikus proosas.

28. oktoobril oli Ado Lintropi vaatluse all on filmi “Šamaan” aluseks olnud Demnime Kosterkini 1977. aasta šamaanirituaali eri tõlgendused, mis on mõjutanud ka seal kõlanud tekstide tõlkimine.

Filmi tarvis tõlkis Demnime laulud vene keelde Ust-Avamist pärit Svetlana Turdagina (seega kohalik), kes tollal õppis Leningradi Herzeni nimelises instituudis lasteaednikuks. Turdagina tõlke pani omakorda eesti keelde Andres Mihkels. Filmis jooksevad tõlke subtiitrid enam-vähem järjest, kuni lõpevad ootamatult, kuigi rituaal jätkub. Tõlge sai lihtsalt otsa. Detailsem uurimine, mis tekst millise lauluga kokku peaks käima, viis avastuseni, et kui rituaali sissejuhatav retsitatiiv välja arvata, on Turdagina ja Mihkelsi tõlge suuresti fantaasia vili.

18. novembril oli külas Venemaal toimuvate poliitiliste protestide uurija Aleksandra Arhipova, kes kõneles 21. septembril paralleelselt Moskvast ja Peterburis toimunud Venemaa ja Ukraina vahelise sõja vastastest meeleavaldustest.

25. novembril rääkis vanemteadur Liisi Laineste dilemmast, mis on huumoriuurijaid alati intrigeerinud. Nimelt sellest, mis funktsiooni täidab huumor rasketel aegadel. Näiteid esitas ta juudihuumorist ja nõukogude-aegsest naljaloomest. Lisaks tutvustas Liisi Laineste uut artiklikogumikku, milles kirjeldatakse Teises maailmasõjas levinud karikatuure.

2. detsembril kõneles Katre Kikas “äratussõnadest”. ‘Äratussõnad’ on osa rahvuslikust liikumisest. ‘Äratussõnade’ esmasteks eeskujudeks on Hurda ja Eiseni rahvaluulekogumise üleskutsed. Samuti kirjutasiid lühikesi kirjatükke nende kaastöölised, et elavdada kohalikku kogumistööd. Esineja keskendus ‘äratussõnade’ ja kogumisdünaamika seosele. Ta tutvustas tekstide vormi ja ülesehitust, metafoorikat ja adresseerimisviise ning ka seda, kuidas ja kuidas ilmneb äratussõnades seos konkreetse kohaga, mille elanike poole pöördatakse.

Asta Niinemets

Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakonnas

29. ja 30. juulil sümposium The Second International MEWSC Workshop “Indigenous Ontologies: Reassessing Human and Non-Human Relations”.

2.–25. septembrini külastas eesti ja võrdleva rahvaluule osakonda inglise rahvalaulik Bob Lewis (Lääne-Sussex, Suurbritannia), kes 24. septembril andis kontserdi Tampere Maja keldris ja 25. septembril osales vabavormilises seminaris.

12.–26. septembrini pidas külalisõppejõud Aleksandra Arhipova (Venemaa Riiklik Humanitaarülikool) ingliskeelse loengukursuse “The Ethnography of the Post-Socialist Societies” (Postsotsialistlike ühiskondade etnograafia).

18. septembril pidas külalisõppejõud dr. Alexander D. King (Aberdeeni ülikool, Šotimaa, UK) korjaki folklooritekstidele keskendudes loengu “Explorations in Ethnopoetics”.

9. ja 10. oktoobril pidas külalisõppejõud Judit Kis-Halas (Pécsi ülikool, Ungari) loengukursuse “Nõiad, ravitsejad ja targad. Rahvapärane maagia ja meditsiin varauusaegses Euroopas”.

3.–13. novembrini pidas külalisõppejõud Camilla Asplund Ingemark (Åbo Akademi ülikool, Soome) loengukursuse “Swedish Cultural Analysis: A Method for Interpreting Our Own Culture” (Rootsi kultuurianalüüs: uurimismeetod omaenda kultuuritõlgendamiseks).

Liilia Laaneman

Kaitstud bakalaureusetöö

Katrina Tulev (28.08.2014) ***Eesti Rahvaluule Arhiivi fotokogu kujundamisprintsiipidest 20. sajandi alguse vaadete kontekstis Richard Viidalepa fotode näitel.*** Juhendajad doktorant Kaisa Kulasalu ja dotsent Ergo-Hart Västriik, oponent doktorant Astrid Tuisk.

Kaitstud magistritööd

Terje Puistaja (28.08.2014) ***Kogemuse mõistest perepärimuse välitööde näitel.*** Juhendaja dotsent Risto Järv, oponent vanemteadur Anu Korb.

Liis Reha (28.08.2014) ***Kolga mõisa lood pärimusprotsessis: intervjude, arhiivi- ja meediatekstide võrdlev analüüs.*** Juhendaja prof Ülo Valk, oponent nooremteadur, doktorant Kristel Kivari.

NEWS IN BRIEF

In memoriam

Linda Dégh (March 18, 1920 – August 19, 2014).

Birthday Greetings!

Erna Tampere (95), Dan Ben-Amos (80), Arvo Krikmann (75), Wolfgang Mieder (70), Jaak Jaaniste (70), Mare Kõiva (60), Virve Raag (60), Irina Nurijeva (55), Mare Kalda (50), Kadri Viires (50), Reet Hiimäe (40), Renata Sõukand (40), Tõnno Jonuks (40), Liisa Vesik (35).